

EVANG. EGYHÁZ ÉS ISKOLA.

Előfizetés díja:

Egész évre . . . 6 frt.
Fél évre . . . 3 „
Negyed évre 1 frt 30 kr.
Egy szám ára 12 kr.

MEGJELENIK MINDEN CSÜTÖRTÖKÖN.

Felelős szerkesztő és kiadó:

VERES JÓZSEF.

Hirdetés díja:

Egész oldal . . . 8 fr
Fél oldal . . . 4 „
Negyed oldal . . . 2 „
Ennél kisebb . . . 1 „
Bélyeg külön 30 kr.

A dunáninneni ág. hitv. evang. Egyházkerület Nagytiszteletű Egyházközségeinek kegyelem és békesség Istentől a mi Atyánktól és az Úr Jézus Krisztustól!

Kedves esztendő! hirdetésünk hazánkban. Mint egykor az Izrael fiai, hálatelt szívvel az Úrhoz megtartották a kürt zengésének örömesztendőjét: úgy mi is, mint a mi szeretett magyar hazánkban hű polgárai, az Úr kegyelmének dicsőítésével tartuk meg ezen 1896. évben Magyarország ezredéves fennállásának kedves esztendőjét. Örvendezzenek az Úrnak e föld minden lakosai ez évben, s énekeljünk az Úrnak új éneket örömmel, mert az ő jósága megemlékezett e hazáról egy ezredéven át, s az ő jobb keze és szentséges karja csudadolgokat művelt atyáinkkal ezer éven át, úgy, hogy sok nehéz megpróbáltatás után e földnek minden határai látták a mi Istenünknek szabadítását (98. zsolt.)

Azért kell, hogy mondjunk az Úrnak dicséretet, a midőn ez évben, élén drága honunk hű Atyjával, s dicsőségesen uralkodó Felséges koronás Királyunkkal, mi is, mint egykor Sámuel próféta a néppel, ünnepélyesen vonulunk Magyarországnak győzelmeiket jelző helyeire, hogy állítsunk egy emlékkövet a magyar állam ezredéves fennállásának emlékére, s arra imafohászok közt hálaival ezt írjuk mi is: „Mind eddig segítséggel volt nekünk az Úr!” (I. Sám. 7. 12.)

Igen, a mi segítségünk az Istentől! Mert amint e hon nemzete isteni Megváltónknak, a Jézus Krisztusnak, szent jelvényét felvette és a keresztyén államok sorába lépett: honunk szent földjébe akkor Isten kegyelméből ama alapot vetette, a mely az országok fennállásának legbiztosabb záloga, s

ez a keresztyén hit, a melytől a nemesített erkölcs és fokozódott műveltség elválaszthatatlan.

És midőn szeretett hazánk nemcsak fennállásáért, de a keresztyén világért is a multban a legnehezebb, de a legnemesebb harcokat vívta, bástyaként állván Európa keresztyén közműveltsége s hitte megmentésének mezején a török uralom idejében: Isten bölcsessége mélységének és kinyomozhatatlan útjainak köszönheti e haza, hogy azon nehéz időkben a reformáció bensőbb hitéletnek fejlesztése, iskoláknak alapítása, a tudományok művelése által, oly kincseket nyitott e haza népeinek javára — akkor, a midőn még egy magyar királyné is evangélikus éneket zengett Isten dicsőítésére — hogy a reformáció óta e hon szabadságának megóvása és a mi evang. egyházunk szabad intézményeinek megőrzése közt, a történelem tanúbizonysága szerint, oly viszony fejlődött, a mely mind a két félre áldástható volt.

Azért is mi evangélikusok, a kiknek vallásszabadsága Magyarországnak törvénytábláin van bevésve, tudatával annak, hogy eddig ezen hazában segítséggel volt nekünk is az Úr a legnehezebb időkben is, kell, hogy honunk fennállása első ezredévének határán hálaadással imádkozzunk az Úrnak pitvariban, mondván: „Ez a nap, melyet az Úr rendelt, örvendezzünk és vigadjunk azon! Kérlek Uram, tarts meg most! Kérlek Uram, adj jó előmenetelt most!” (118. zsolt.)

Felhivlak tehát Titeket, Tisztelendő lelkész-társaim, szeretett testvéreim az Úrban, hogy a honalapítás ezredéves fordulóját a szentegyházban a hívó néppel ünnepeljétek meg, és pedig a f. é. január hó 18-án tartott egyházi elnökségi értekezlet megállapodásához képest a következő módon:

Minden egyházban hálaadó isteni tisztelet tartassék. A hálaadó isteni tisztelet mindazon váro-

sokban, a melyekben törvényhatóságok székhelyei, akkor tartassék meg, a mikor az országos ünnepély lesz; ellenben falu helyen a helyi viszonyokhoz képest az országos ünnepélyt közvetlenül megelőző, vagy követő vasárnapon tartassék meg.

Ezen isteni tisztelet egyházunkban szokott ünnepi szertartással, énekkel, alkalmi szent beszéddel, a melyben a hivek Isten iránt forró hálára és önzetlen hazaszeretetre buzdítandók, továbbá imával, a melyben a királyért és a hazáért mondassék könyörgés, tartandó meg, s ezen ünnepélyen az iskolai ifjúság is vegyen részt, hogy már zsenge korában tanulja meg s vegyen példát, mikép kell az Istent félni, a királyt tisztelni, a hazát szeretni. Ez által azonban nincs kizárva, hogy főképen a felsőbb iskolákban külön ünnepély is ne legyen.

Az ünnepély lefolyásáról az egyes egyházközségekből annak idején hozzám, a Nagytiszteletű esperes urak révén, jelentés nyújtandó be, hogy azt a kerületi gyűlés asztalára tehessem le.

A kegyelemnek Istene pedig minderre adja szent áldását, hogy a haza minden fiával egyetemben, vallás- és nyelvkülönbség nélkül, szeretetben és egyetértésben éljünk a közhaza boldogítására; e mellett megőrizvén szívünkben litünk drága kincsét a szent evangéliumot, a melyből a jónak minden kútforrása fakad, s szent imát mondván a hazáért: „Én Istenem a mi atyánk benned biztak, biztak és megszabadítottad őket. Te hozzád kiáltottak és megszabadultak, benned biztak és meg nem gyaláztattak (22. zs.) Úram tarts meg minket e hazában, tartsd e hazát a népek sorában, hogy e földön örülhessünk a Te szabadításodon és a Te nevedben emeljünk zászlót!”

Istennek kegyelme Veletek, az Úr Jézus Krisztus érdemeiért.

Ámen.

Balassa-Gyarmaton, 1896. febr. 27-én.

BALTIK FRIGYES
püspök.

A békési esperesség özvegy-árva intézetének jövője.

A nagy békési esperesség három esperességre oszolván, özvegy-árva intézete egyelőre közös maradt. Azt hiszem, ez csak azért történt így,

mert az intézet vagyonának és kötelezettségeinek igazságos felosztása nagyobb nehézségekbe ütköznek látszott, mint a milyen az tényleg. Azon meggyőződésem, hogy az intézet felosztása által hathatósan előmozdítjuk özvegyeink érdekét, javát, ezen sorok írására ösztönöz, melyekben utalok az együtt maradás hátrányaira, az esperességek szerinti különválás előnyeire és kifejtem a felosztásnak általam méltányosnak vélt módozatát. Talán, olvasva e sorokat, a békési és csanád-csongrádi esperességek érdekeltjei is hozzá járulnak az intézet felosztásához, mint a hogy helyesléssel fogadta az indítványt az arad-békési esperesség közgyűlése.

Az együtt maradás egyik nagy hátránya az, hogy ily állapotban nem lehet kellő a kezelés és ellenőrzés. Ugyanis adósaink ez idő szerint öt-hat vármegye területén laknak. Akár a pénztárnok, akár az ellenőrző bizottság, hogyan szerezhessen folyton kellő meggyőződést, tudomást a kötelezetteknek vagyoni állása, sőt csak életben létéről is? S ha erre nézve hiányzik a kellő értesülés, elkerülhetlenek a veszteségek. -- A kölcsön-bíráló bizottság működése is a jelen viszonyok közt lehetetlen. E bizottság tagjai azon község lakói, melyben a pénztár van. Hogy esetéről-esetre vidékieket is összehozhasson a pénztárnok kölcsön bírálat végett, az nem képzelhető. Hogy ítélje meg már most -- teszem fel -- egy m.-helyi bizottság például a nagylaki birtoknak értékét, vagy az ottani kezesek elfogadhatóságát? Ha még nagyon nehézkesek leszünk a kölcsönadásnál, ismét oda jutunk, hogy a tőke nagy része takarékpénztárba kerül, a hol nem csak felényi kamatot hoz, de nincs is a legbiztosabb helyen. -- Végre a pénztárvizsgáló bizottság működése is a jelenlegi helyzetben soha sem lehet beható, már az idő szűke miatt sem. E bizottság 4-6 óráig szokott ülésezni. Hogy lehessen ennyi idő alatt egy 60 lapra terjedő naplót ennek megfelelő foglalatot, 150 érdeklítettnek névkönyveit, 250 adósnak kötvényeit, követelési könyveit s a mindezekhez esatolt okmányokat úgy megvizsgálni -- még ha az alapos vizsgálatot a fennemlített körülmények nem is tennék lehetetlenné -- hogy a bizottság kellő tájékozottságot szerezhessen és az állapotokért felelősséget vállalhasson. -- Ellenben az ellenőrzés minden irányban alaposabb lehet, ha az intézet érdekeltjei és adósi szűkebb területen lesznek feltalálhatók, s a számadások kisebb terjedelműekké válnak.

A jelen helyzetnek egymásik nagy hátránya az, hogy az intézet gyarapodása így nagyon lassu. Ime intézetünk jövedelme ez idő szerint már csak kizárólag az illetékek és kamatokra szorítkozik, holott az előtt, sőt csak néhány éve is, voltak egyéb jövedelmei is. Akár az egyesek alapítványai, hagyományai, adományai, akár az egyházak, vagy az egyház megye rendes évi járulékaival, akár az iskoláinkban használt tankönyvek árának némi perczentjével stb. fokozható volna az évi bevétel. De mindez csak úgy lehetséges, ha minden érdeklött, minden egyház és minden egyházmegye egyaránt buzgódik és egyértelműleg határoz. Erre pedig nagyon kevés kilátás van mindaddig, míg száz és egynehány az érdeklött fél, míg 30 egyházközség presbyteriuma és három egyházmegye közgyűlése bírándó egyöntetű határozatra. Míg ellenben kétségtelen és természetes, hogy minél szűkebb az érdekeltség köre, annál nagyobb a buzgalom, illetve az eredmény.

Azonban a felozzlással szemben azon aggodalmat hallottam emliteni, hogy megfogyván a tagok száma, ezek az esetleg felszaporodó terhet, vagy a bekövetkehető veszteséget nehezebben viselik. Ezen aggodalommal szemben utalok azon körülményre, hogy az intézet már 30 éve fennáll, az özvegyek száma már 12 év óta nem növekedik, ezután meg — megfogyván 20 kilépés által már is a tagok száma, a tanítók közül meg egy új tag sem lépén az intézetbe, a létszám még inkább fogyni fog; valószínű tehát, hogy az özvegyek száma is mostantól fogva nem hogy emelkednék, de apadni fog. Igaz, hogy a tagok számának csökkenése folytán az illetékekből befolyó jövedelem is apadni fog. Azonban miután csak is a kisebb illetéket fizető, de egyaránt nagy járadékra jogosított tagok maradnak el, sokkal inkább fog csökkenni a kiadás, mint a jövedelem. — Az özvegyeknek fizetett évi segélyek összegének száma ugyan egészen 1891-ig növekedett, de ez a járadékok kategoriáinak folytonos emeléséből eredt. Már 1891. óta az évi járadékok összege 4100 frton áll. Tovább alig is fog emelkedni, miután a 34 segélyezettnek egy harmada már a legmagasabb segélyösszeget élvezi.

A pénztár nagyobb megterhelhetése tehát nézetem szerint nem valószínű. De érhetik veszteségek. Például azon esetben, ha a kamatláb csökken. De az alább közlendő kimutatásból kitűnik,

hogy még ha 6%-ra szállana is le a kamat, akkor is a megosztott pénztárnak minden esperességben néhány száz forintnyi gyarapodása lesz. Ellenben hogy tőke vagy kamat követelés menne a megosztás után veszendőbe, az sokkal valószínűtlenebb, mint az együtt maradás esetén.

Különböen pedig a fennemlített aggodalom akkor volna indokolt, ha egy kezdő intézetről volna szó. Ott azonban alig, a hol az intézet a terhekhez képest elég jelentékeny vagyonnal rendelkezik.

Indokolva az eddig felsoroltakban a felozzlást, előterjesztem a továbbiakban az intézet vagyónának igazságos felosztására vonatkozó javaslatomat.

Miután az intézettel szemben a tagoknak a segélyre való jogosultsága a szerint fokozódik, a hányszor öt évig voltak befizető tagjai az egyesületnek, világos, hogy az intézeti vagyonban való részök is ezen öt-öt évi tagsághoz mért. Ezen öt éveknel az alapszabály azon különbséget teszi, hogy a tagság első öt évén belől elhalt férj özvegyének 40 frtnyi (kétszer 20 frtnyi) járadékot biztosít, azontúl minden öt évben 20 frttal gyarapítja a segélyt, de 30 évi tagsági időn túl a járadék összege már nem emelkedik. E szerint az egység, a melynek arányában megosztandó a vagyon, ez a 20 frtnyi segélyjogosultság. Az öt éven belőli tagság két ily egységet képez, minden további öt évvel az egységek száma szaporodik eggyel, míg a 30 évvel eléri a legmagasabb számot a 8 egységet. Az azontúli évek nem számosak.

Összeszámítandó tehát úgy a fizető jogosult igényének, mint az özvegyek által tényleg élvezett járadékoknak ezen egység-összege, s ezen összeggel elosztandó a vagyon. Illetve kitüntetendő az, hogy hány egység találtatik egy-egy esperességben, s a talált egységek összegének arányában részesül az illető esperesség özvegy-árva intézete a vagyonban.

Az egységek összes száma 805. A vagyon 1895. év végén 66,228 frt 68 kr. Egy egységre esik tehát 82 frt 27 kr.

Immár az egyes esperességek közt az egységek száma ekként oszlik meg: (a név után következő első szám a tagsági évek, a második az ezeknek megfelelő egységek számát jelenti).

1. Az arad-békésiben: id. Jeszenszky Károly 40—8, Kemény Pál 40—8, Benczúr György 20—6, Novák Dániel 40—8, Michnay Mihály 40—8,

Povázsay Zsigmond 18—5, Valner János 36—8, Láng Gusztáv 10—4, Raáb Károly 31—8, Csarejs György 28—7, Brózik Károly 31—8, Horváth János 31—8, Sulcz Jenő 28—7, Laasz János 25—7, Bella János 22—6, Bukovszky János 11—4, Stiegler Gusztáv 20—6, Csepregi György 20—6, Linder Károly 25—7, Koren Pál 28—7, Németh Lajos 27—7, Liffa János 14—4, Povázsay Máté 28—7, Droppa Gyula 21—6, Gécs János 27—7, Kesiar Márton 20—6, ifj. Jeszenszky Károly 18—5, Dax György 14—4, Frint Lajos 15—5, Kemény Károly 13—4, Zsilinszky Endre 8—3, Gálík Mátyás 8—3, Kovács János 12—4, Gazsó Pál 7—3, Uhrin Károly 7—3, Szeberényi Lajos Zs. 5—3, Lautner Adolf 14—4. — Özvegyek: Szlujka Jánosné 8, Brózik Gusztávné 8, Pecz Gyuláné 6, Bene Vilmosné 8, Kirner Edéné 5, Haan Lajosné 8, Szeberényi Gusztávné 8, Goldberger Pálné 6, Lukács Jánosné 8, Melczér Kálmáné 4, Braun Mihály árvái 5, Kliment Endréné 5. Ezen esperességben tehát az egységek összes száma 293 (ebből az özvegyekre esik 79). Ehhez képest a vagyomból az arad-békési esperességet 24,105 frt 11 kr. illeti meg.

2. A békési esperességben tagok: Áchim Ádám 36—8, Baross Károly 40—8, Szalay József 34—8, Paulovics János 17—5, Harsányi Sándor 33—8, Sziráczky János 37—8, Szendy György 40—8, Mocskónyi Ágost 37—8, Delhányi Zsigmond 40—8, Szemian Dániel 40—8, Lányi Gusztáv 40—8, Krajcsovics Soma 10—4, Kovácsik Gábor 12—4, Dankó Sámuel 14—4, Benka Gyula 31—8, Benka Pál 28—7, Molnár János 11—4, Chovan József 29—7, Botka József 14—4, Supkégel István 27—7, Lengyel Gyula 9—3, Csermák Kálmán 22—6, Szokolay Pál 12—4, Valentinyi Jenő 8—3, Freitág János 21—6, Moravesik József 22—6, Neumann Jenő 9—3, Rohoska István 28—7, Horváth Béla 25—7, Kovács István 35—8, Ritter János 27—7, Bertalan István 26—7, Tomcsányi József 24—6, Boros Mihály 28—7, Lauko Mátyás 25—7, Benczur István 31—8, Kocsondy József 28—7, Veres József 17—5, Gajdács Pál 14—4, Varga István 19—5, Keviczky László 9—3. Özvegyek: Kovács Mátyásné 5, Chrenka Sámuelné 8, Henzel Mihályné 3, Chovan Zsigmondné 8, Zvarinyi Lajosné 6, Szlovák Sámuelné 6, Novák Károlyné 5, Lukes Flórisné 3, Opavszky Jánosné 3, Mihályfi Józsefné 7, Zsilinszky Mihály árvái 3, Győri Vilmosné 6, Krajcsovics Pálné 5, Sass Istvánné 7,

Bracsok Istvánné 4. A békési esperességben tehát az egységek összes száma 332 (ebből az özvegyekre esik 79). Ehhez képest a vagyomból ezen esperességet 27,313 frt 64 kr. illeti meg.

3. A csanád-csongrádi esperességben tagok: Rusz János 16—5, Masznyik János 40—8, Adamkovics János 16—5, Molnár György 40—8, Kemény Lajos 15—5, Jeszenszky Nándor 36—8, Draskóczy Lajos 39—8, Draskóczy Ede 11—4, Szlovák Gyula 12—4, Salling Géza 12—4, Hrdlieska Károly 31—8, Valentinyi Gusztáv, 26—7, Czinkoteczky Márton 24—6, Linder Ferdinand 22—6, Szytk Gyula 21—6, Chovan Viktor 21—6, Mikus János 14—4, Petrovics Soma 24—6, Veszelszky Pál 26—7, Masznyik Gyula 16—5, Thomay József 11—4, Trnovszky Sámuel 7—3, Pokorny Béla 6—3, Saguly János 4—2, Leszich László 3—2. Özvegyek: Kutlik Jánosné 8, Szeberényi Andorné 8, Balassa Jánosné 6, Macskássy Sámuelné 6, Tomka Károlyné 5, Dvoracsek Adolfné 8, Csajka Jánosné 5. — A csanád-csongrádi esperességben tehát az egységek összes száma 180 (ebből az özvegyekre esik 46). Ehhez képest a vagyomból ezen esperességet 14,808 frt 60 kr. illeti meg.

A fennebbiekből kifolyólag összehasonlítva az egyes esperességek ö. á. intézetének bevételét a kiadással, kitűnik, hogy:

a) Az arad-békésinek volna bevétele	24,105 frt 11 kr. 8%	
kamatjából	1928 frt 41 kr.	
A tagok illetékéből	312 „ — „	
Összesen	2240 frt 41 kr.	
Kiadás az özvegyeknek	1580 „ — „	
Évi gyarapodás	660 „ 41 „	
b) A békésinek volna bevétele	27,313 frt 64 kr. 8% ka-	
matjából	2185 „ 09 „	
A tagok évi illetékéből	348 „ — „	
Összesen	2533 „ 09 „	
Kiadás az özvegyeknek	1580 „ — „	
Évi gyarapodás	953 „ 09 „	
c) A csanádinak volna bevétele	14,808 frt 60 kr. 8% ka-	
matjából	1184 „ 69 „	
A tagok illetékéből	210 „ — „	
Összesen	1394 „ 69 „	
Kiadás az özvegyeknek	920 „ — „	
Évi gyarapodás	474 „ 69 „	

Ha azonban a tőkének csak 6%-ját számítjuk, akkor az évi gyarapodás az aradiban 178 frt 31 kr., a békésiben 406 frt 82 kr., a esanádiban 178 frt 52 kr.

A vagyon megosztása, miután az 1896-ik év folyamán teljesen tisztába jövünk azzal, hogy mely követelések behajthatlanok, semmi nehézséggel sem járna.

Mint az intézet ez idő szerinti pénztárnoka, tisztetemhez tartozónak véltem a fentieket az érdeklettekkel közölni. Hogy a felosztás kérdését az esperességek szükségesnek tartják-e első sorban az érdeklettekkel, azután az egyházmegyei közgyűléseken tárgyalni, az az ő dolguk.

KOREN PÁL,

a „békési esperesség“ özvegy-árva-intézetének pénztárnoka.

Igénytelen nézet

a tiszakerületi nyugdíjintézet válságáról

A kerül. nyugdíjintézet válságáról szólottak ezen kerület jegyzőkönyvei, bizottságok jelentése, püspöki intimatumok, a „sublimior mathesis“ avatott örei és mindenki, ki „arabusul tudván“, ahoz, hogy arabusul beszéljen, jogot nyert.

Igénytelen nézetemet nyilvánítani óhajtom én is, mint olyan, ki, mint ez intézet egyik régebbsé tagja, semmiképen nem tudom belátni, miért kelljen nekem, ha az intézet most „csendesesen“ liquidál, épen 183 frttal kevesebbet kapnom, mint a mennyit az előtt 26 esztendővel befizettem?

Megértem ugyan a „kraeh“ jelentőségét, s viselem következményeit, elemi csapást látva benne, melynek elhárítása nem tőlem függött; a kamatláb alábbszállásából eredt kárt is értem, tudván, hogy a pénzvilág a maga piaczat az én kedvemért meg nem másítja; de teljességgel nem értem, hogy országos hazai törvénynek (1894. XXVII. t. cz.), melynek nemes intentiója, a tanár urak helyzetének javítása, az lehessen a czélja, hogy a mig a családnak — mert annak tekintem a nyugdíjintézetet — egyes fiait szeretettel magához öleli, a többit ezzel egyidejűleg tudatosan megkárosítsa, megrontsa.

Loyalis készséggel elismerem ugyan az államnak azon jogát, hogy eltíltsa az áll. nyugdíjinté-

zetbe lépett tanárt a felekezeti nyugdíjintézetben való bennmaradástól, de jogosan megkövetelhető mégis, hogy az ezen tilalomból eredt károk az azokat okozó által megtéríttessenek.

Állami közczélra expropriálható minden, de mindig — ha kell — birói úton megállapított egyenérték ellenében.

Ha az állam a mi nyugdíjintézetünköt expropriál ennek tulajdonát képező tagsági járulékokat, már csak a legprimitívebb humanitás elvénél fogva is ne zárkózzék el ezen eljárás méltányos kárpótlása elől!

Részletekre nem bocsátkozom, mert „nem tudok arabusul.“ de azt hiszem, hogy a mi kormány, megértve a válságot, melyet a tanár urakra nézve kedvező rendeletével a humanitást szolgáló intézetünkben előidézett, nem fogna idegenkedni attól, hogy az ebből folyó consequentiát magára nézve, az intézet javára levonja.

Gondolkodjanak e felett Sion „düledező egyik bástyájának“ arra hivatott örei!

Budapest, 1896. febr. 22.

SCHOLTZ GU-ZTÁV

ev. lelkész.

Emlékeztető. Az első számban kitűzött pályázat ideje márcz. 15-én jár le (egyházi beszéd az ezred-éves ünnep alkalmára), a pályaműveket a szerkesztő nevére Orosházára jelígezés levél kíséretében kérem küldeni.

HIREK.

A dunántúli ev. ref. egyházkerület Antal Gábor ácsi lelkészt választotta meg püspökének 152 szóval, Czike Lajos 124 szavazata ellen.

Lukács Ödön nyiregyházi ev. ref. lelkész, esperes, egyházi író, meghalt márcz. 2-án 53 éves korában.

A középiskolák hatóságait felkérte a közoktatásügyi miniszter, hogy május 9-én emlékünnepet rendezzenek. Tanár tartson ünnepi beszédet, a tanulók szavaljanak, énekeljenek, a közönséget is hívják meg, s viszont a közönség ünnepén is vegyen részt az iskola.

Unitárius nemzetközi congressus lesz a jövő nyáron Budapesten.

VEGYES.

Belgiumban 20 esztendei szünet után az iskolák felett való felügyelet ismét az egyházak hatáskörébe utaltatott. Minden püspök az ő tartományában egy főfelügyelőt s minden egyházmegye részére egy felügyelőt nevez ki, kik fizetésüket az állampénztárból kapják. Az evang. és zsidó egyházak is jogositva vannak ilyen iskolai felügyelők kinevezésére, ezeknek azonban az állam rendes fizetést nem, csak napidíjat és utiköltséget utalványoz. Valjon miért?

Fegyelmi vizsgálat. A dunáninnyi kerületi törvényszék végzésileg fegyelmi vizsgálatot rendelt el a trencsényi és nyitrai esperességek elnökségei ellen, mivel ezek a zsinati törvények 22. és 23. §-ai ellen jártak el.

A vallásosság ápolása a német hadsereg körében. Vilmos német császár dicséretreméltó buzgalommal fáradozik a hadsereg vallásos érzetének fokozása körül. Csak a legutóbbi időben kiadott, a szárazföldi hadseregnek szóló parancsa után megjelent a napokban egy új parancs, mely a tengerészek templom látogatását szabályozza. E szerint meghagyatott a parancsnokságoknak, hogy a tengerészeket az isteni tiszteleten való részvételben nemcsak hogy ne akadályozzák, hanem ellenkezőleg, a hajószolgálat sajátosságait tekintetbe véve, azt rájuk nézve lehetővé tegyék. Nálunk az ilyenivel — a „Kirchen-Paradé“-n kívül — nem igen törődnek!

A new-yorki legfelsőbb törvényszék azt a határozatot hozta, hogy a templomok és iskolák körül 200 méternyire semmiféle italmérések nem nyithatók! E határozat következtében körülbelül 1500 üzlet szűnt meg, 7000 azonban még mindig marad.

Közművelődési állapotok Portugáliában! Az 1890-iki népszámlálás a folyó évben közzétett adataiból kitűnik, hogy e kis állam 5.049,729 lakosa között 4.000,000 sem írni, sem olvasni nem tud! A portugál kormány, hogy e siralmas állapotokon segíthessen, 1300 iskolát szándékozik fokozatosan felállítani! Milyen mások ezzel szemben Svéd- és Norvégország, Anglia, Hollandia s más protestáns országok állapotai, melyekben csak elvéve találhatunk egy-egy embert, a ki az írás és olvasás mesterségét ne ismerné! S ilyen körülmények között még tagadni merik az evangéliumi világosság áldásos hatását!

IRODALOM.

„**Prot. Egyházi és Iskolai Lap.**“ „A ker. ifjúsági egyesületekről“ közli Szilassy Aladár beszédjét, melyet Kolozsvárott a theol. fakultás aulájában tartott vallásos összejövetelen mondott. „A debreczeni filozófiai fakultásról“ nyilatkozván, azt mondja, hogy „előbb pótolni kell a meglévő tanzakok s főleg a gimnasium hiányait, és csak azután, mint biztos alapra építeni reá a bölcsészeti szak hatalmas épületét.“ „Az evang. theologusok Otthona és a tót nacionalisták“ czim alatt dr. Masznyik Endre többek között ezeket írja: „Szívből, őszintén szóltam hozzájuk (a tót egyházi lapok szerkesztőihez), nem mint politikusokhoz, hanem mint evangélikusokhoz, jó lutheranusokhoz. (Hiszen ó-lutheri egyházat készülnek szervezni!) Utaltam, rámutattam előttük egyházunk fájó sebeire, a válságos helyzetre, áldatlan beharczra, szakadásra. Felvettem a kérdést: ha nekünk hittestvéreknek egymással okvetlen ellenségeskednünk kell-e? Ha nem építhetnők-e közös erővel, vállat vállhoz vetve Sionunkat? Hiszen az egyházban a nyelv csak eszközi jelentőséggel bírván, nyelvkülönbség miatt nincs ok szakadásra. Sőt helyes egyházi álláspont-ról (p az a hazaáruló, ki nyelvkülönbség miatt megbontja az egyház egységét. Értésükre adtam azt is, hogy mi ép egyházunk érdekében az egyházunkban használt nyelvek mindenikére nagy súlyt fektetünk, ifjainkat a német s tót nyelv szorgalmas tanulására kötelezzük. Sőt e szempontból kijelentem, hogy az esetben, ha nagyobb alapot hoznának össze, nekem még az ellen sem lenne kifogásom, ha annak jövedelmét különösen oly ifjak számára ajánlanák fel, a kik a tót nyelv tanulásában tűnnek ki. . . . Hála Isten! annyira vagyunk már mi lutheranusok e szép magyar hazában, hogy nemcsak tót, hanem magyar kiadásu Cirkévné Listynk is vagyunk. Amaz Liptó-Szent-Miklós-son, emez pedig az arany kalászszal rengő rónaság közepén, Békés-Csabán szerkesztődik s valóban, mind a kettő nagy ügyesen szerkesztődik. Köpönyege az igazhitűség, ezélja külön tót nemzeti egyház és püspökség. . . . Csoda-e hát, ha az „Otthon“ egyiköknek sem kell. . . . Jól vagyunk ez így, nagyon jól. A farsangi komédiának vége, a maszok lehullt, megismertük embereinket! Az az Otthon megépül a (tót theologusok számára is) bizonynyal. Meg a Janoskák és Seberényiek nélkül is. Sőt nélkülök hamarabb és jobban. Az

ő gyűlöletük is csak javára lésson.“ „Az új rend hatásáról“ mondja el tapasztalatait M. P. ref. lelkes: „Mielőtt az egyházpolitikai törvények életbe léptek, meg kellett volna a protestans népen a terhet könnyíteni. Hitet, lángolót kell a ref. gyermekek szívébe beesepegtetni, e végett a népiskolai nevelést reformálni kell. Kítűnő, a gyermek fel fogásához való kézi vallási könyveket kell a ref. iskolások kezébe adni.“

A „Sztrázs na Sione“ tót nyelvű belmissioi lap a bőjt alkalmából a megváltó úr Jézus kinszenvedéséről emlékezik meg lendülettel s Krisztus keresztfája alá szállítja a hiveket, a hol azok megnyugvást, békét találhatnak, türelmet, hitet és szeretetet tanulhatnak. Luther Márton halálának 350-ik évfordulója alkalmából hosszabb cikket közöl, a melyben nagy reformátorunk életének utolsó napjairól és haláláról tudósít. Közöl ezenkívül egy rokonszenves kis elbeszélést az ima hatásáról s több apróságot.

„Dom a Skola“ tót paedagogiai közlöny megkezdi Pestalozzi működéséről szóló cikksorozatát; folytatja az adalékokat a tót nép közművelődési történetéhez. A tanítók anyagi helyzetéről írva, feltárja azt a nyomoruságot, a melyben a tanítók és családjaik tengődnek s reméli, hogy az emberies gondolkodás ennek mentől hamarabb véget fog vetni. Közöl még irodalmi és külföldi szemlét is.

Hány biblia kelt el a múlt évben? A londoni brit és külföldi biblia társulat nem rég adta ki évi jelentését, a melyből kiténik, hogy a társulat összes bevétele 233.363 font (mintegy 2,800,356 frt), összes kiadása 214.970 font (mintegy 2,578.640 frt) volt a múlt esztendőben. — A bibliák forgalma: Angolországban 1,651.566 példány, külföldön 1,185.656, összesen 3,837.222 példány, a mi 28,624 példánnyal több, mint az előző évben. — A múlt évben 124 biblia fordítás és revízió volt folyamatban, melyek közül 13 egészen új fordítás. A munkában levő revíziók közül a chinai és a különböző indiai nyelvű bibliák a legnevezetesebbek. — A Károli-féle revízióról azt írja a jelentés, hogy meglehetősen lassan halad, de a munkát késleltető nehézségek most már elhárítottak s ezentúl gyorsan megy a dolog. — A társaság most már 326 nyelven terjeszti a bibliát s e nyelvek legnagyobb részére maga fordította le. — Magyarországon és társországaiban a múlt évben

a társaság 68,000 példányt adott el, a miből azonban csak 37,000 példány volt magyar nyelvű. — A társaság hazánkban való működése óta összesen 1.120,543 magyar bibliát hozott forgalomba. Kiténik e jelentésből — Lutherrel szólva — hogy: „Megáll az Istennek igéje és nem állhat senki ellene!“ Kívánatos, hogy népünk ismét megtérjen az igazság eredeti, kimeríthetlen forrásához. (o.)

ÜZENETEK.

Cz. L. A-ó. A nagypénteki számban megjelenik.

G. F. P-a. Köszönöm; a légközelebbi számban.

— **P. B. P-ny.** Szöts lapjában olvastam, hogy a S. L. szerint megjelent belőle egy füzet. Én nem kaptam. — Többeknek majd levélben válaszolok, mihelyt időm engedi. — **Tied vagyok** stb. mottóval ünnepi beszédet kaptam ilyen aláírással: Ev. egyház és iskola lapunk egy előfizetője. Ha a beküldő pályázatra szánta: nevét bepecsételt levélben, kívül ugyanazon mottóval küldje be, mert különben pályázatra nem bocsátható.

A tanítók fizetése.

A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter f. évi 7548. sz. alatt a tanítói fizetések rendezéséről szóló 1893. évi XXVI. törvényzikk 1. §-ban elrendelt legkisebb tanítói fizetésnek az iskolafentartók részéről való tényleges kiszolgáltatása tárgyában a következő körrendeletet adta ki, valamelyi közgazgatási bizottságnak:

A tanítói fizetések rendezéséről szóló 1893. évi XXVI. t. cikk végrehajtása tárgyában m. évi augusztus hó 12-én 43.319. sz. alatt kelt körredekletemre beérkezett jelentésekből meggyőződtem, hogy még igen jelentékeny azon tanítói állomások száma, amelynél az idézett törvény 1. §-ában elrendelt legkisebb tanítói fizetést az iskolafentartók nem biztosították, sem pedig a kiegészítéshez szükséges összeget államsegélyként, ismételt felhívásra sem kérelmezték. Elérkezettnek tartom tehát az idők most már arra nézve, hogy az ily iskolafentartókkal szemben a törvénynek teljes szigorral érvényt szerezzek.

A törvény 9. §-ának második bekezdése ugyanis azt tartalmazza, hogy ha az illető népiszkolai hatóságok a törvényben kitűzött határidő alatt (tehát 1894. év szept. hó 25-ig) a tanítói legkisebb fizetést önerejükől sem nem biztosították, sem pedig a hiány pótlására állami segélyért nem folyamodtak, de a felekezeti iskolájukat mindamellett fentartani kívánják, a törvényben megállapított legkisebb tanítói fizetés az iskolafentartó által biztosítottnak tekintetik s ha az iskolafentartó, a törvény 4. §-a értelmében havonként, vagy évnegyedenként, de mindig előlegesen ki nem szolgáltatná, akár az érdekelt fél panaszára, akár hivatalbóli feljelentés esetében közigazgatási úton behajtandó. Behajthatatlanság esetében az iskolafentartó hitfelekezettel szemben az 1858. évi 38. t. cikk 15. §-nak, illetőleg az 1876. évi 28. t. cikk 6. §-a 4. pontjának rendelkezése, a három ízbeni megintés mellőzésével nyernek alkalmazást.

A tanítói javadalmasítások összeírása 1893. az évi 29.751. sz. alatt kelt körrendeletéből kifolyólag mindenütt, helyszíni tárgyalás útján megejtve, a közigazgatási bizottságnak módjában áll egész bizonyossággal megállapítani, mely tanítói állomásoknál nincs még mindez ideig biztosítva a törvényben rendelt legkisebb tanítói fizetés, illetve mily összeg hiányzik a kiegészítéshez?

Az 1876. évi VI. t. cikk 30. §-a a közigazgatási bizottságnak köteletségévé teszi a járási közegek által felügyeltetni arra, hogy a tanítók fizetése rendszeren kiszolgáltassék.

Ennélfogva felhivom a közigazgatási bizottságot, utasítsa a járási közegeket, miszerint minden egyes oly tanítói állomásra nézve, amelynél a fentebbi tárgyalás szerint a tanítói legkisebb fizetés nincs biztosítva, amelyeknél tehát a 300 frt fizetés most már az iskolafentartó terhére biztosítottnak tekintendő, — szerezenek személyes utánnézés alapján biztos tudomást arról, vajjon a tanítók tényleg hozzájutnak-e a 300 frt fizetéshez a törvény 4. §-ában megszabott időközökben? Ha a 300 frt legkisebb fizetés kiszolgáltatásában az iskolafentartó részéről mulasztást tapasztalnak, azt minden esetben, sőt ha szükséges, állandóan, közigazgatási úton hajtsák be s amennyiben a tanítói fizetés behajthatatlan volna, ezen körülményt szabályszerű módon állapítsák meg.

Megjegyzem, hogy ámbár a szóban forgó törvény 9. §-a, illetve ennek végrehajtása tárgyában

1894. sz. 10.000. sz. alatt kiadott utasítás 17. §-a a tanítói fizetés kiegészítésére szükséges államsegély engedélyezéseért a kérelmezési határidőt 1894. évi szeptember hó 25-ig tűzte ki, — mégis figyelemmel arra, hogy igen sok iskolafentartó, valószínűleg nem a maga akaratából késett el a kérelmezéstől — s a kiegészítés sok iskolafentartónak rendkívüli anyagi megerőltetésébe kerülne, — ezennel kijelentem, — hogy a tanítói fizetés kiegészítésére folyó évi május hó 1-ig, mint legvégső határidőig benyújtandó szabályszerű kérvényekre hajlandó vagyok a szükséges államsegélyt engedélyezni.

Felhivom a közigazgatási bizottságot, hogy erről érdekelt iskolafentartókat haladéktalanul értesítse, általában pedig ezen rendeletem gyors és pontos végrehajtása iránt megfelelően intézkedjék, mindenek eredménye felől folyó év május hó 1-ig kimerítő jelentést tegyen.

Budapest, 1896. évi február hó 26-án.

WLAŚSICS S. K.

P á l y á z a t.

A nagyváradí beteg nt. lelkész úr mellé **segéd-lelkészt** keresek. **Kötelességei:** az összes lelkészi teendőkön kívül valamennyi, bármily jellegű tanítézetek ev. vallású növendékeinek vallásos oktatása lehetőleg combinative legfeljebb heti 8 órában. Az egyház kizárólag magyar nyelvű. **Javadalma:** 700 frt készpénzben, lakás és fűtés. A felszerelt pályázatoké hó 22-ig hozzám nyújtandók be, ki bővebb felvilágosítással is szolgállok.

Nyiregyháza, 1896. márczius 2.

Farbaky József

18—1.

hegyalja főesperes.

E M L É K L A P
a confirmatio napjára
 díszes aranyos körzettel ellátva
 kapható
darabonkint 2 krjával
VERES LAJOS
 könyvnyomdásznál Orosházán.